

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 551/2021-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Ivana Fiačana (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **EURO CASH, s. r. o.**, Československej armády 24, Banská Bystrica, IČO 36 637 301, zastúpenej JUDr. Ondrejom Sochorom, advokátom, Profesora Sáru 44, Banská Bystrica, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 88/2020 z 31. mája 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 88/2020 z 31. mája 2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 88/2020 z 31. mája 2021 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **589,21 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 31. augusta 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd uznesením najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto nálezu (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“), ktorým bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľky proti rozsudku odvolacieho súdu.

2. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 551/2021-15 z 11. novembra 2021 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v tam vymedzenom rozsahu. Toto uznesenie bolo prijaté v II. senáte ústavného súdu zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Jany Laššákovej. Po prijatí Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2022 (ďalej len „rozvrh práce“, dostupný na webovom sídle ústavného súdu) sa sudca spravodajca Ivan Fiačan od 1. januára 2022 stal členom IV. senátu ústavného súdu. V zmysle čl. II bodu 5 rozvrhu práce je preto na rozhodnutie vo veci príslušný IV. senát ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto nálezu.

3. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka bola v postavení žalovanej v konaní, v ktorom Okresný súd Humenné rozsudkom okrem iného rozhodol, že zmluva o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva z 11. júna 2008 uzatvorená medzi žalobcami ako dlžníkmi a žalovanou (sťažovateľkou) ako veriteľom je neplatná.

4. Súd prvej inštancie odôvodnil neplatnosť zmluvy o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva tým, že v zmluve o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva absentuje dojednanie, že v prípade, ak dlžník riadne a včas povinnosť nesplní, dlžníkovi po speňažení majetku má byť zaistené vydanie tzv. *hyperochy*, teda peňažnej čiastky, ktorá ostane po uhradení dlhu, a príp. ďalších nákladov spojených so speňažením. Absencia takéhoto dojednania ako náležitosti zmluvy robí právny úkon neplatným.

5. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Stotožnil sa s argumentáciou súdu prvej inštancie a uviedol, že zmluva o zabezpečovacom prevode práva, ktorá neobsahuje dojednanie o tom, ako sa zmluvné strany vysporiadajú v prípade, že dlžník zabezpečenú pohľadávku riadne a včas neuhradí, je absolútne neplatná.

6. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila ustanoveniami § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Dovolací súd dovolanie napadnutým uznesením odmietol. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP uviedol, že napadnutý rozsudok je dostatočne odôvodnený a že skutočnosť, že súdy neskúmali naliehavý právny záujem, mala sťažovateľka namietať ako nesprávne právne posúdenie, teda nie podľa § 420 CSP. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP dovolací súd konštatoval, že sťažovateľka nevymedzila dovolaciu otázku požadovaným spôsobom. Podľa neho dovolateľ tým, že namietal záver súdu o neplatnosti zmluvy o zabezpečovacom prevode práva, vlastne namietal nesprávnosť skutkových zistení a vyhodnotenie dôkazov súdom, čo ale nezodpovedá vymedzeniu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) a § 432 ods. 2 CSP (bod 18 uznesenia). Dovolací súd teda uzavrel, že sťažovateľka právnu otázku zásadného významu neformulovala, bez čoho najvyšší súd nemôže pristúpiť k dovolaciemu prieskumu ani suplovať aktivitu dovolateľa (bod 19 uznesenia). Najvyšší súd sa napriek uvedenému vyjadril aj k právnej stránke veci, poukázal na viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu a rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky, v zmysle ktorých možno dospieť k záveru, ku ktorému dospel aj okresný a krajský súd (bod 22 uznesenia).

7. Proti uzneseniu o odmietnutí dovolania podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť.

II. Argumentácia sťažovateľky

8. Sťažovateľka odôvodnila ústavnú sťažnosť tým, že považuje dôvody odmietnutia dovolania vo vzťahu k jeho prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. b) za arbitrárne. Podľa sťažovateľky bola dovolacia otázka vymedzená spôsobom, ako požaduje § 432 ods. 2 CSP.

9. Sťažovateľka poukazuje na to, že na strane 4 vymedzila dovolaciu otázku takto: *„Podľa názoru žalovaného rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, a to či zmluva o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva uzatvorená (dňa 11.06.2008) za účinnosti Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 01.01.2008 je neplatná z dôvodu, že v nej absentuje ustanovenie o tom, akým spôsobom sa zmluvné strany vzájomne vysporiadajú v prípade, že dlžník zabezpečenú dlžnú pohľadávku riadne a včas neuhradí.“*

10. Sťažovateľka uvádza, že je oboznámená s judikatúrou týkajúcou sa otázky platnosti zmlúv o zabezpečovacom prevode práva, na ktorú poukázal najvyšší súd, avšak táto sa týka právneho stavu do 31. decembra 2007, čo nie je jej prípad. Aj v dôsledku podstatnej zmeny právnej úpravy táto otázka podľa sťažovateľky skutočne nie je v praxi vyriešená.

11. Sťažovateľka poukazuje na jednotlivé náležitosti zmluvy o zabezpečovacom prevode práva v zmysle § 553a ods. 2 Občianskeho zákonníka a pri každej náležitosti odkazuje na jednotlivé články zmluvy uzatvorenej medzi ňou a žalobcom, čím poukazuje na to, ako a či boli tieto náležitosti naplnené. Vo vzťahu k uvedeniu spôsobu výkonu zabezpečovacieho prevodu práva ako podstatnej náležitosti zmluvy o zabezpečovacom prevode práva bola uvedená dobrovoľná dražba (čl. IV bod 3 zmluvy). Sťažovateľka uvádza, že Občiansky zákonník nevyžaduje pre platnosť zmluvy o zabezpečovacom prevode práva, aby obsahovala aj konkrétne ustanovenie o tom, akým spôsobom sa zmluvné strany vzájomne vysporiadajú v prípade, ak dlžník zabezpečenú pohľadávku riadne a včas nesplní. Tiež dodáva, že táto otázka nemusí byť riešená priamo v zmluve, lebo vyplýva zo zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dobrovoľných dražbách“), čo bol práve dojednaný spôsob výkonu zabezpečovacieho prevodu práva medzi ňou a žalobcom a strany sa od relevantných ustanovení, najmä § 32 ods. 1 a § 34 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách ani nemôžu odchýliť. Tieto ustanovenia upravujú aj povinnosť veriteľ'a vrátiť dlžníkovi tzv. *hyperochu*.

12. Sťažovateľka navrhuje vysloviť porušenie označených práv, napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie, ako aj priznať nárok na náhradu trov konania.

III. Vyjadrenie najvyššieho súdu a replika sťažovateľky

13. K podanej ústavnej sťažnosti sa vyjadril najvyšší súd, ktorý v zásade zopakoval svoju doterajšiu argumentáciu. Opätovne poukázal na uhradzovaciu funkciu zabezpečovacieho prevodu práva, ktorá je premietnutá do § 553 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Najvyšší súd z tejto funkcie následne odvodzuje, že jednou z podstatných náležitostí zmluvy o zabezpečovacom prevode práva

je aj dohoda zmluvných strán o vysporiadaní sa pre prípad, keď dlžník zabezpečenú pohľadávku veriteľovi riadne a včas neuhradí. Zároveň poukazuje na rozsudok veľkého senátu občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky č. k. 31 Odo 495/2006 a na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 67/2017, ktoré majú dospievať k totožnému záveru. Najvyšší súd sa nevyjadril k argumentácii sťažovateľky, že rozhodnutia dovolacieho súdu označené najvyšším súdom v napadnutom uznesení sa týkajú právneho stavu do 31. decembra 2007.

14. Vo vzťahu k posudzovaniu platnosti zmluvy najvyšší súd poukázal na to, že *„posúdenie platnosti akejkoľvek zmluvy vychádza z konkrétnych individuálnych skutkových okolností preskúmvanej veci, pričom dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ani na prehodnotenie vykonaných dôkazov a dovolací súd nie je oprávnený prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu, lebo je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd“*.

15. Najvyšší súd dodáva, že *„sťažovateľkou spochybňovaný právny záver odvolacieho súdu bol výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo a ktoré v rámci voľného hodnotenia dôkazov súd viedli k určitému právnemu záveru“*. Pokiaľ teda sťažovateľka namietala nesprávnosť skutkových zistení a hodnotenia dôkazov, takto dovolanie nemožno odôvodniť.

16. Najvyšší súd ďalej uvádza, že otázka nebola jasne, určito a zrozumiteľne nastolená a nie je jeho povinnosťou ju dotvárať. Podľa najvyššieho súdu sťažovateľka sa touto otázkou pýtala na ne/platnosť zmluvy o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva, čo je vyjadrením nesúhlasu s názorom krajského súdu na túto otázku, čo ale nesplňuje povinnosť dovolateľa jasne a zrozumiteľne formulovať dovolaciu otázku.

17. Sťažovateľka v replike k vyjadreniu najvyššieho súdu poukazuje na to, že svoju otázku jasne naformulovala a priamo od tejto otázky záviselo rozhodnutie vo veci samej. Poukazuje aj na to, že túto otázku identifikoval aj sám najvyšší súd, preto nerozumie, prečo najvyšší súd dovolanie odmietol.

18. Vo vzťahu k vyjadreniu najvyššieho súdu k nastolenej dovolacej otázke sťažovateľka uvádza, že nespochybňovala skutkový stav, ale právne posúdenie otázky, či absencia určitého dojednania v zmluve spôsobuje jej neplatnosť. Názor, že sa mal domáhať revízie skutkových záverov a hodnotenia dôkazov, považuje za úplne nesprávny.

19. Sťažovateľka opätovne poukazuje na to, že otázku vysporiadania medzi stranami pre prípad, že dlžník zabezpečenú pohľadávku riadne a včas nesplní, rieši priamo zákon [§ 553c ods. 5 Občianskeho zákonníka a § 34 ods. 2 v spojení s 32 ods. 1 zákona o dobrovoľných dražbách v znení účinnom ku dňu podpisu spornej zmluvy (11. júna 2008)]. Opakuje, že Občiansky zákonník toto dojednanie neupravuje ako podstatnú náležitosť zmluvy, a to práve preto, lebo túto otázku upravuje zákon. Vzhľadom na zásadnú zmenu v právnej úprave po 1. januári 2008 sa sťažovateľka obrátila na najvyšší súd, aby posúdil nastolenú otázku práve vo vzťahu k novej zákonnej úprave.

IV. Právne posúdenie ústavnej sťažnosti

20. Ústavný súd uvádza, že z hľadiska ústavného posúdenia je potrebné rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nezasahuje do ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale ani formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

21. Podstata sporu sťažovateľky v dovolacom konaní je zrozumiteľná. Skutkový stav nebol medzi stranami sporný. Obsah zmluvy o zabezpečovacom prevode práva bol jasný. Medzi stranami bolo sporné, či možno tento skutkový stav, teda zmluvu o zabezpečovacom prevode práva s určitým obsahom, vyhodnotiť tak, že ide o platnú zmluvu. Súdy teda riešili otázku podradenia nesporného skutkového stavu pod určité právne normy. Pri právnom posudzovaní sa súdy zaoberali právnou otázkou, či absencia dojednania o tom, ako sa zmluvné strany vysporiadajú v prípade, že dlžník zabezpečenú pohľadávku riadne a včas nesplní, má za následok neplatnosť zmluvy. Okresný a krajský súd medzi stranami nesporné skutočnosti uzavreli tak, že zmluva o zabezpečovacom prevode práva je neplatná (bod 21 rozsudku okresného súdu a bod 12 rozsudku krajského súdu). Podstatou dovolania sťažovateľky bol nesúhlas s týmto právnym posúdením.

22. S právnou otázkou sťažovateľky v dovolaní sa najvyšší súd v napadnutom uznesení vyrovnal tak, že popisoval, čo je právna otázka s tým, že táto musí byť formulovaná jasne. Tvrdí, že sťažovateľka tým, že nesúhlasí so záverom o neplatnosti zmluvy, namieta vlastne nesprávnosť skutkových tvrdení a vyhodnotenia dôkazov odvolacím súdom, na základe čoho však nemožno vyvodit' prípustnosť dovolania podľa § 421. Pritom vôbec neodôvodnil, z akého dôvodu považoval dovolaciu otázku za skutkovú a aké kritériá pri tejto úvahe vyhodnocoval.

23. Takáto interpretácia prípustnosti dovolania je formalistická a nesprávna. Hoci sa sťažovateľka domáhala preskúmania právneho hodnotenia nesporného skutkového stavu, najvyšší súd právnou interpretáciou nesporného skutkového stavu označil ako skutkovú otázku, čím odbočil od podstaty dovolania. Skutková otázka súvisí so zisťovaním skutkového stavu a súvisí s ustálením toho, čo sa stalo. Na druhej strane, úvahy súdu o tom, ako zistený skutkový stav právne posúdiť, aký právny záver zo skutkového stavu možno vyvodit' a pod akú normu ho podradiť, je právnym posúdením a otázky s tým súvisiace sú právne otázky. Sťažovateľka a ani žalobcovia nespochybňovali závery o tom, čo je v zmluve uvedené, resp. čo v nej uvedené nie je, ale spochybňovali záver, aké právne následky tento, medzi stranami nesporný skutkový stav, vyvolal. K tomu treba uviesť, že základné právne otázky, ktoré v civilných sporoch vznikajú, súvisia s podriadením skutkového stavu pod normu hmotného práva, ktorá s určitou skutočnosťou spája

právny následok. Krajský súd sformuloval jasný a pre vec rozhodujúci právny názor, s ktorým sťažovateľka nesúhlasila a v dovolaní ho namietala.

24. Sťažovateľka žiadnym spôsobom nespochybňovala, že zmluva o zabezpečovacom prevode práva objektívne neobsahovala konkrétne dojednanie o tom, ako sa zmluvné strany vysporiadajú v prípade, že dlžník zabezpečenú pohľadávku riadne a včas neuhradí. Sťažovateľka namietala to, ako súdy na tento nesporný skutkový stav aplikovali rozhodné normy, ako aj výsledok tejto aplikácie, konkrétne, že absencia takéhoto dojednania zakladá neplatnosť predmetnej zmluvy. Záver o platnosti alebo neplatnosti zmluvy však súd môže urobiť len na základe aplikácie práva, kde rieši rôzne právne otázky, najmä či ide o náležitosť zmluvy a či zákon jej nedostatok sankcionuje neplatnosťou, či spôsob vysporiadania pre prípad, že dlžník dlh neuhradí, nevyplýva z iného dojednania v zmluve, v tomto prípade z dojednania o spôsobe speňazenia veci prostredníctvom dobrovoľnej dražby podľa zákona o dobrovoľných dražbách, alebo či pre prípad absencie takéhoto dojednania nevyplýva spôsob vysporiadania zo zákona. Tieto úvahy však nie sú úvahy skutkové ani nesúvisia s hodnotením dôkazov a ich výsledok nesmeruje k záveru o tom, aký je skutkový stav (v tomto prípade, čo je obsah zmluvy). Úvahy o uvedených otázkach sú úvahy právne. Dovolateľ teda v dovolaní nastolil právnu otázku, ktorá bola jasne formulovaná. Takisto treba povedať, že išlo o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie vo veci samej. Súd totiž o neplatnosti tejto zmluvy rozhodol výslovne vo výroku rozsudku. Tým, že túto otázku najvyšší súd označil za otázku skutkovú a nesúvisiacu s vecou, nesprávne aplikoval § 421 ods. 1 CSP a dospel k tomu, že dovolanie sťažovateľky nie je prípustné.

25. Záver najvyššieho súdu je výsledkom zjavne nesprávneho právneho posúdenia procesnej otázky prípustnosti dovolania. Ako bolo uvedené, treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania, no táto interpretácia nemôže zasahovať do ochrany základných práv a slobôd a nemôže byť svojvoľná a formalistická tak, ako tomu bolo v prípade dovolania sťažovateľky. Odmietnutie dovolania sťažovateľky je výsledkom zjavnej chyby právneho posúdenia otázky prípustnosti dovolania. Súdna ochrana nebola sťažovateľke najvyšším súdom poskytnutá v zákonom – Civilným sporovým poriadkom predpokladanej kvalite, čo viedlo k porušeniu jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahovo zhodného práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vychádzajúc z porušenia základného práva sťažovateľky napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu, ústavný súd rozhodnutie najvyššieho súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, v ktorom bude nevyhnutné posúdiť sťažovateľkou nastolenú právnu otázku.

26. Nad rámec dôvodov odmietnutia dovolania sa najvyšší súd vyjadril aj k samotnej otázke (ne)platnosti zmluvy o zabezpečovacom prevode práva. Poukázal na rozhodovaciu prax najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 58/2008, 1 Cdo 48/2010, 3 Cdo 446/2012, 5 Cdo 208/2010, 8 MCdo 5/2014, či 3 Cdo 180/2019, podľa ktorej treba inštitút zabezpečovacieho prevodu práva vykladať v súlade s jeho zmyslom a účelom, čím je aj jeho uhradzovacia funkcia. Najvyšší súd poukazuje na náležitosti zmluvy o zabezpečovacom prevode práva, ktoré ustálila uvedená rozhodovacia prax (s účinnosťou od 1. januára 2008 sú už náležitosti zmluvy o zabezpečovacom prevode práva vymenované v § 553a ods. 2 Občianskeho zákonníka), medzi ktoré podľa tejto ustálenej praxe patrí aj uvedenie toho, ako sa zmluvné strany vysporiadajú v prípade, že dlžník zabezpečenú pohľadávku

riadne a včas neuhradí. Najvyšší soud poukazuje na závěr tejto ustálenej rozhodovacej praxe, že absencia niektorej z týchto náležitostí má za následok absolútnu neplatnosť takejto zmluvy.

27. Ďalej najvyšší soud odkázal na totožný záver rozsudku veľkého senátu občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky č. k. 31 Odo 495/2006, ktorý má vychádzať z identickej právnej úpravy ako sporná zmluva a „za použitia interpretačného a argumentačného pravidla komparatívneho výkladu, odvíjajúceho sa od príbuznosti právnych poriadkov, je aplikovateľná aj v slovenskom právnom prostredí“. Vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti najvyšší soud doplnil aj odkaz na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 67/2017, ktorý má viesť k totožnému záveru ako vyššie uvedené súdne rozhodnutia.

28. K tomu treba uviesť, že rozhodnutia, na ktoré poukázal najvyšší soud, sa týkali posudzovania platnosti zmlúv o zabezpečovacom prevode práva, ktoré boli uzatvorené za účinnosti Občianskeho zákonníka do 31. decembra 2007, a teda išlo o mimoriadne stručnú právnu úpravu v § 553 ods. 1 a 2 nasledujúceho znenia: (1) *Splnenie záväzku sa môže zabezpečiť prevodom práva dlžníka v prospech veriteľa (zabezpečovací prevod práva).* (2) *Zmluva o zabezpečovacom prevode práva sa musí uzavrieť písomne.* S účinnosťou od 1. januára 2008 je zabezpečovací prevod práva upravený v šiestich paragrafoch (§ 553 – § 553e), ktoré okrem iného upravujú v § 553a ods. 2 aj náležitosti zmluvy o zabezpečovacom prevode práva a v § 553c postup, ak zabezpečený záväzok nie je riadne a včas splnený a konkrétne v § 553c ods. 5 povinnosť veriteľa vydať osobe, ktorá zabezpečenia poskytla, *hyperochu*, teda tú časť výťažku, ktorá po odpočítaní nákladov v súvislosti s výkonom zabezpečovacieho prevodu práva prevyšuje zabezpečenú pohľadávku. Rozhodnutia označené najvyšším súdom nie sú teda v tomto kontexte relevantné. To isté platí aj vo vzťahu k rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky, ktorý posudzoval zmluvu z 26. marca 2002, a ústavného súdu, ktorý v označenom rozhodnutí posudzoval zmluvu z 29. mája 2007, na ktoré sa najvyšší soud odvoláva. Preto nie je správny názor najvyššieho súdu, že ide o rozhodnutia, ktoré vychádzali z rovnakej právnej úpravy.

29. Najvyšší soud určite môže na dovolaním položenú otázku odpovedať podľa § 447 písm. c) CSP i odmietnutím dovolania pre jeho neprípustnosť podľa § 421 ods. 1 CSP. V takomto prípade však odpoveď musí byť vyjadrená jasným odkazom na rozhodnutia, ktoré nastolenú otázku riešia tak, že ich možno považovať za ustálenú rozhodovaciu prax, od ktorej sa odvolací soud neodklonil (III. ÚS 72/2021). Najvyšší soud však musí citlivo vyhodnocovať analógiu v skutkovom stave týchto rozhodnutí a prejednávanej veci, a to vrátane posudzovania relevantnej právnej úpravy. Ak však nejde o analógiu v skutkovom stave, teda o typovo skutkovú podobu, aplikácia skorších súdnych rozhodnutí nie je namieste. Od najvyššieho súdu sa očakáva citlivý a dôsledný prístup pri zvažovaní, či určité jeho skoršie rozhodnutia nielen z formálneho hľadiska, ale aj reálne dávajú odpoveď na dovolateľom nastolenú právnu otázku. Len tak možno naplniť cieľ dovolania, ktorým je riešenie právnych otázok a zjednocovanie judikatúry, čo sú podstatné prvky napĺňania princípu právnej istoty. Naplnením tejto funkcie plní dovolanie aj celospoločenskú úlohu (I. ÚS 51/2020, bod 51).

30. Keďže právna úprava relevantná pre posudzovanie spornej zmluvy, ktorá bola uzatvorená dňa 11. júna 2008, je odlišná od právnej úpravy relevantnej v rozhodnutiach, na ktorú poukazuje najvyšší soud, musí sa úvaha najvyššieho súdu posunúť smerom k otázke nastolenej sťažovateľkou, ktorú sťažovateľka považuje za dosiaľ v kontexte právnej úpravy účinnej od 1. januára 2008

neriešenú. Najvyšší súd bude musieť skúmať, či má zmluva náležitosti v zmysle § 553a ods. 2 Občianskeho zákonníka. Tiež sa bude musieť relevantne vysporiadať s podrobnou argumentáciou sťažovateľky, podľa ktorej ustanovenie o tom, ako sa strany vysporiadajú v prípade, že dlžník zabezpečenú pohľadávku riadne a včas neuhradí, nemusí byť obsiahnuté v zmluve o zabezpečovacom prevode práva, pretože toto vysporiadanie upravuje priamo zákon. Tiež sa bude musieť vysporiadať v okolnostiach tohto prípadu s tým, že ako spôsob vysporiadania v prípade, že dlžník zabezpečenú pohľadávku riadne a včas neuhradí, bola dohodnutá dobrovoľná dražba, čo znamená, že postup pri speňažovaní je obsiahnutý v zákone o dobrovoľných dražbách vrátane povinnosti vrátiť hyperochu (§ 32 ods. 1 a § 34 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách).

31. Je potrebné dodať, že spôsob vysporiadania pre prípad, že dlžník svoj záväzok riadne a včas nesplní, je po 1. januári 2008 upravený priamo v § 553c, a to tak, že zabezpečený veriteľ má možnosť buď speňažiť predmet zabezpečenia spôsobom dohodnutým v zmluve alebo dražbou podľa osobitného zákona, ktorým je zákon o dobrovoľných dražbách (pozri Tomašovič, M. In: Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník II. § 451 – 880. 2. vydanie. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2019, s. 2070). Vrátenie hyperochy pri predaji predmetu zábezpeky spôsobom dohodnutým v zmluve je upravené v § 553c ods. 5 Občianskeho zákonníka a pri predaji formou dobrovoľnej dražby v § 32 ods. 1 zákona o dobrovoľných dražbách.

V. Trovy konania

32. Zistené porušenie základných práv sťažovateľky odôvodňuje to, aby jej najvyšší súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré jej vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady 589,21 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľka má nárok na náhradu za dva úkony právnej služby v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 181,17 eur) a jeden úkon právnej služby v roku 2022 (replika) a nárok na náhradu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 10,87 eur a 1x 11,64 eur).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júna 2022

Ladislav Dudíť
predseda senátu